

Strážce majáku

Bohumil Matějovský

Soudce z města na pobřeží byl velice přísný a pověstný tím, že čas od času uděloval vsutku neobvyklé tresty. Když mu už po několikáté předvedli Horáce, nepolepšitelného zloděje, podvodníka a rváče, rozhodl se, že tentokrát ho do vězení nepošle.

„Nevážíš si pravidel lidského soužití,“ řekl zamyšleně. „Nemáš přátele. V každém člověku vidíš pouze možný zdroj vlastního obohacení, na každého chceš jenom vyžrát, všem ubližuješ a lidé se tě bojí.“

Rozhodl jsem se, že strávíš tři roky naprosté samoty na majáku daleko v moři, na ostrůvku, který je sotva větší než tahle soudní síň.

Každého půl roku ti loď přiveze dostatečné množství vody, jídla a petroleje do strážní lampy. Nebudeš však smět promluvit ani slovo s posádkou, nebudeš smět se k nim ani přiblížit! Všechno ti vyloží na břeh a zase odplují.

Strávíš tři roky samoty a přitom budeš moci být lidem užitečný. V tom je výjimečnost tvého trestu. Běda však, pokud nějaká loď tvou vinou ztroskotá!

Věřím, že ten dlouhý čas využiješ k tomu, abys přemýšlel o svém životě. O tom, co pro tebe znamenají lidé. Až se pak budeš vracet na pevninu a potkáš prvního člověka, nebudeš už přemýšlet, jak bys ho okradl, podvedl nebo zbil. Budeš si jenom přát, aby si s tebou sedl, aby s tebou vypil sklenku vína, budeš chtít po letech znovu slyšet lidský hlas, budeš před sebou vidět člověka a ne pouhou kořist.

Pokud se však mýlím, pak tedy bůh s tebou.“

Ztracený, opuštěný maják odolával už dlouhých sto let vlnám rozbouřeného moře. Ani z jeho nejvyššího okna však nebyl vidět třeba jen mlhavý obrys rodné pevniny.

První tři dny samoty mu nepřipadaly tak strašné, jak říkal soudce. Snad jen poněkud zvláštní. Je to pořád lepší než sedět v zamřížované cele, dýchat zatuchlý vzduch, o všechno se dělit se spoluvězni a nechat se sekýrovat od dozorců, pomyslel si.

Přes den odpočíval, v noci hlídal strážní lampu.

Po prvním týdnu se mu začalo stýskat. Den za dnem, noc za nocí neviděl nic jiného než pár desítek metrů holé skály a nekonečnou mořskou hladinu. Jen dvakrát zahlédl kdesi v dálce proplouvající loď.

Po dvou týdnech začal mluvit sám pro sebe. Bylo zvláštní slyšet, jak se majákem rozléhá ozvěna jeho vlastního hlasu.

Po třech týdnech se zkoušel začíst do knih, které objevil na dně zaprášené skříně. Byla to vesměs samá učená díla. Jedna kniha o hvězdách, jedna o historii mořeplavby a jeden životopis jistého evropského monarchy. Žádná z knih ho však nezaujala, připadaly mu příliš složité a tak je odložil zpátky do skříně.

Po prvním měsíci samoty začal přeměřovat vše, na co se dalo stoupnout suchou nohou.

Po obvodu měřil ostrůvek osmdesát dva kroků. Za přílivu jen padesát osm. Obvod základny majáku měl dvacet jedna kroků. Maják měl čtyřicet schodů.

Po dvou měsících se poprvé rozplakal a prosil boha, aby mu pomohl zpátky do normálního světa. Měl pocit, že ostrůvek i s majákem se ve vlnách houpá, že plave mořem a že ho proudy odnesou až na konec světa.

Bylo mu velice smutno.

Přesto ani jednou nezapomněl večer rozsvítit světlo a dbát na bezpečnost lodí tak, jak mu to soudce přikázal.

Uplynulo půl roku.

K ostrovu se přiblížila loď. Zahlédl, jak od jejího boku odrazil člun naplněný bednami. Jak se přibližoval k ostrůvku, jeden z námořníků několikrát varovně vystřelil z pušky.

Horác zůstal ukryt v majáku a teprve když člun odplul, šel se podívat na své nové zásoby.

Sedmý měsíc. Dočista jsem zešílel, pomyslel si. Vykřikoval do ticha věty, které neměly valný smysl. V noci zaslechl přicházet od moře zvuky, připomínající nářek dítěte. Občas se mu zdálo, že slyší, jak k němu někdo stoupá nahoru po schodech.

Znovu se vrátil k odloženým knihám.

Tentokrát ho četba zcela pohltila. Četl knihy několikrát za sebou, znovu a znovu. Byl to konečně po dlouhé době příjemně strávený čas.

Nejvíce ho zaujala kniha o hvězdách. V noci pak vycházel před maják a určoval jednotlivá souhvězdí na obloze.

Tisíce majáků zářících věčným světlem z hlubin vesmírného oceánu.

Počátkem devátého měsíce usedl na římsu otevřeného okna mořský racek. První živý tvor v bezprostřední blízkosti! Přinesl s sebou závan vzpomínky na pevninu. Na pobřeží lemovaná piniovými háji, rybářskými vesničkami a útulnými hospůdkami.

Horác téměř ani nedýchal, aby ptáka nevyplašil.

Když se racek toho zvláštního místa nabažil, rozletěl se znovu k obzoru.

Horác ho se zármutkem a závistí pozoroval z okna.

Mít tak alespoň na chvíli křídla, zasníl se.

Mít jenom na chvíli křídla...

Jedenáctý měsíc. Mořské vlny vyplavily na skalnatý břeh kus zetlelého dřeva. Zdálo se, že jde o zbytek nějakého malého člunu.

Horác o tom celý den přemýšlel.

Možná to byl člun nějakého chudého rybáře. Zastihla ho bouře a on utonul ve vlnách. Nikdy už se nevrátí k ženě a k dětem. Nikdy nespátí pevninu.

Je-li tomu tak, není můj úděl v porovnání s údělem neznámého rybáře tak krutý a beznadějný.

Vyplavený kus dřeva nakonec hodil zpátky do moře.

Toho dne spal obzvláště tvrdě. Neslyšel nic. Ani hvízdající vítr, ani vlny třštící se o skálu.

Vzbudil se pozdě odpoledne. Když opustil maják, s úžasem zjistil, že na břehu jsou složeny bedny se zásobami na dalších šest měsíců.

Rychle vyběhl zpátky do pozorovatelný majáku, ale žádnou odplouvající loď už na moři nezahlédl.

Čtrnáctý měsíc. Nebo začátek patnáctého? Už ani sám nevěděl, neboť několikrát zapomněl udělat si záznam v kalendáři.

Čas jakoby tu ztratil svůj smysl.

Byl jenom den a noc. Soumrak a úsvit. Neexistovalo nic, z čeho by mohl poznat, že právě začíná jaro nebo podzim. Snad jen podle chladnoucího větru.

Žádné kvetoucí stromy. Žádný keř, dokonce ani tráva. Žádné žlutnoucí listí. Jen barva moře a oblohy, slévající se v nekonečném prostoru.

Na pevnině byl jeho život přehledně rozdroben, rozškatulkován do roků, měsíců, týdnů, hodin a minut. Čas měl svůj pevný řád.

Jaro, léto, podzim, zima. Konec starého roku, vítání nového roku. Pravidelné údery kostelních hodin. Zpěv ptáků, vítajících probouzející se den.

Nic z toho na majáku neplatilo. Vítr a vlnobití byly jediné zvuky, které ho obklopovaly.

Obloha a moře.

Den a noc.

Když se setmělo, byl čas rozžehnout lampu. Když přišel úsvit, byl čas jít spát.

Poprvé onemocněl.

Teď tady nejspíš umřu, napadlo ho. Představa, že se nemá komu svěřit, komu se vyzpovídat ze svých pocitů, byla strašnější než samotná bolest, která se mu usadila v hrudi.

Pil hodně čaje, do něhož házel usušené citronové plátky. Přes den spal víc než obvykle, v noci zapaloval lampu. V jeho nitru se však během nemoci cosi změnilo. Nebál se smrti jako takové. Báł se představy, co bude s lidmi na lodích, plujících v noci nebezpečnými vodami kolem neosvětleného majáku.

Takhle jsi nikdy předtím neuvažoval, pomyslel si.

Bolest pomalu ustupovala.

Rok a půl.

Druhý rok.

Se samotou se nesmířil, jen se s ní konečně naučil žít. Není to přece napařád, utěšoval se. Zbývá posledních dvanáct měsíců.

Posádka, přivázející v půlročních intervalech nové zásoby, vždy pro výstrahu střílela. Neodvažoval se jim ukázat.

Jak mohou vědět, že vůbec ještě žiju, pomyslel si, když odpluli. Pak si to uvědomil.

Stačí, aby občas vypluli na moře v noci.

Podívat se na světlo majáku.

Plynuly dny.

Vyrovnával se se svým trestem i se svou samotou. Naučil se rozumět hlasu moře. Už to nebyl jen nicneříkající, monotónní zvuk příboje.

Moře se stalo součástí jeho života. Dotýkalo se vlnami ostrůvku s majákem i jeho rodné pevniny. Celého světa. Ve třpytivých vlnách najednou dokázal vidět víc, než jen bezduchou masu vody. Sedával na břehu, nechal si omývat bosé nohy bílou pěnou a poslouchal. Moře dokázalo zpívat. Vyprávět tajuplné příběhy. Přinášelo vůni dalek. Dokázalo být zlostné, bouřlivé a vzápětí zase krotké a konejšivé.

Dny plynuly.

Pokusil se zpětně zanést do kalendáře dny, které zapomněl označit. Nevěřicně se nadechl. Tužka vypadla z roztřesených prstů.

Zítřejší by to měly být celé tři roky od chvíle, kdy ho tady vysadili. Třicet šest měsíců samoty. Přes tisíc nocí, během nichž zapaloval a hlídal světlo majáku.

To znamená, že zítra pro mne připluje loď a s ní nový strážce majáku. Vráť se na pevninu. Znovu začnu žít normálním životem.

Vzápětí však dostal strach.

Co když tomu tak nebude. Co když na mne zapomenou, co když budou chtít, abych dál, třeba až do konce života, obsluhoval světlo majáku.

Ta představa ho děsila víc než cokoli jiného.

Soudce z města na pobřeží je spravedlivý muž, uklidňoval se. Nemůže na mne jen tak zapomenout.

Stmívalo se. Byl čas naposledy zažehnout lampu.

V zamyšlení mu ze zesláblých rukou vyklouzla konev s petrolejem. Řítila se dolů po schodech, hlasitě řinčela a nechávala za sebou mokrou stopu.

Seběhl pro ni dolů a zjistil, že je dočista prázdná. Už neměl další zásoby. Uvědomil si, že dnes nemá čím lampu zapálit.

Maják tonul ve tmě. Poprvé za celou tu dlouhou dobu.

Horác tušil, že ho čeká dlouhá, dlouhá noc.

Vynesl z majáku vše, co mohlo posloužit jako palivo a rozdělal na skalnatém břehu oheň.

Doufal, že alespoň záře plamenů dokáže varovat proplouvající loď.

Nejdříve spálil bedny od zásob. Pak rozštípal skříň i stůl. Nad ránem házel do ohniště i knihy a kalendář.

Nezbylo mu nic.

Když oheň definitivně vyhasl, začalo se rozednívat.

V poledne se na obzoru objevila známá loď. Připlula do bezpečné vzdálenosti k majáku a pak od ní odrazil člun.

Dnes poprvé neslyšel Horác žádné varovné výstřely.